

RAZILAŞDIRILMIŞDIR:

Azərbaycan Respublikası
Maliyyə Nazirliyinin
Dövlət Sığorta Nəzarəti
Xidmətinin rəisi vəzifəsini
müvəqqəti icra edən

N. Xəlilov

«23» Sentyabr 2010-cu il

TƏSDİQ EDİRƏM:

“Paşa Sığorta”
Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin
İdarə Heyətinin Sədri

«23» Sentyabr 2010-cu il

**Avtonəqliyyat vasitələrinin tam
sığortası Qaydaları**

Ümumi anlayışlar

Əgər qaydaların məzmununda başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu Qaydalarda istifadə olunan termin və ifadələr aşağıdakı mənaları daşıyır:

Sığortalı – sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;

Sığortaçı – sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;

Faydalanan şəxs(lər) – sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxs;

Aktuari – qanunvericiliyə uyğun olaraq iqtisadi-riyazi hesablamalar aparmaqla sığorta haqlarının hesablanması üçün müəyyən edilən, həmçinin sığorta ehtiyatlarını hesablayan mütəxəssis;

Sığorta hadisəsi – qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal;

Sığorta məbləği – sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin qanunvericilik, yaxud müqavilə ilə müəyyən edilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddi;

Sığorta tələbi – sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya öz vəzifələrini qanunvericiliyə və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti;

Sığorta ödənişi – sığorta hadisəsi baş verdikdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;

Sığorta obyektı – sığortalının, yaxud sığorta olunanın qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi;

Sığorta predmeti – sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanmış əmlak mənafehlərinin aid olduğu əmlak;

Sığorta marağı – Sığorta marağı sığorta hadisəsinin baş verəcəyi təqdirdə sığortalının maliyyə itkisinə məruz qalması ehtimalı ilə şərtlənən və onun sığorta obyektini sığorta etdirmək hüququnun əsaslandığı mənafehi;

Sığorta haqqı – risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği;

Sığorta riski və ya risk - sığorta obyektı ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik;

Sığorta tarifi – sığorta haqqının hesablanması üçün aktuari hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi;

Sığorta müqaviləsi – sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılaşdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşma;

Sığorta şəhadətnaməsi – sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya və (və ya) sığorta olunana verilən sənəd;

Sığortanın müddəti – sığorta risklərinin sığortalanmış hesab olunduğu müddət;

Azadolma məbləği – Azadolma məbləği sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği hər bir halda sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən sığorta ödəniş məbləğinə tətbiq olunur.

Əhəmiyyətli hallar – Sığortaçının müqavilədən imtina etmək və ya onun şərtlərinin müəyyənləşdirilməsi qərarına təsir göstərə bilən hallar əhəmiyyətli sayılır;

Sığortanın ərazisi – sığorta obyektinin sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən ərazi hüdudları

Xüsusi şərtlər – Sığortalı tərəfindən yerinə yetirilməməsi Sığortaçıya ödənişdən imtina etməyə və ya sığorta müqaviləsini ləğv etməyə hüquq verən sığorta müqaviləsinin şərtləri.

Səlahiyyətli Sürücü – Azərbaycan Respublikası mövcud qanunvericiliyinə uyğun qaydada avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququ olan və məhkəmə qərarı ilə və ya digər səlahiyyətli orqanın qərarına əsasən avtonəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququndan məhrum edilməyən və adı sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunan şəxs.

Xüsusi anlaşımlar:

Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi - vaxt keçdikcə tam bərpa oluna bilən, ümumi əmək qabiliyyətinin müvəqqəti olaraq itirilməsi.

Əmək qabiliyyətinin daimi itirilməsi (əlillik) - vaxt keçdikcə tam bərpa oluna bilməyən, ümumi əmək qabiliyyətinin tam və ya qismən itirilməsi.

BÖLMƏ 1 AVTONƏQLİYYAT VASİTƏSİNƏ DƏYƏN ZİYAN

1. Sığorta sinifi

1.1. Sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan əmlakın sığortası üzrə aşağıdakı sinif:

1.1.1. avtomobil nəqliyyatı vasitəsinin zədələnməsi, məhv olması, həmçinin qaçırılması və ya oğurlanması nəticəsində sığortalının əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan avtonəqliyyat vasitələrinin sığortası;

2. Sığorta predmeti

2.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortalının əmlak mənafeələrinin aid olduğu avtonəqliyyat vasitəsi Sığortanın predmeti hesab olunur.

3. Sığorta obyektı

3.1. Bu qaydalara əsasən sığorta obyektı, sığorta müqaviləsində göstərilmiş sığorta predmetinə Sığortalının sahibliyi, ondan istifadə etməsi və (və ya) ona sərəncam verməsi ilə bağlı əmlak maraqlarıdır.

4. Sığorta məbləği

4.1. Sığorta məbləği avtonəqliyyat vasitəsinin real bazar qiyməti əsasında tərəflər arasında bağlanan sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilir.

4.2. Müqavilədə müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında), Sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir.

4.3. Sığorta müqaviləsində göstərilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən artıq olduqda, sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olduğu hissə üçün müqavilə etibarsızdır.

5. Sığorta riskləri

5.1. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakı risklər nəticəsində dəyən ziyan və zərərlərə təminat verilir:

5.1.1. Toqquşma – İstər hərəkət halında, istərsə də hərəkətsiz vəziyyətdə olan avtonəqliyyat vasitəsinə sığortalı və ya səlahiyyətli sürücüdən asılı olmayaraq gözlənilməz və xarici təsirlər nəticəsində sabit və ya hərəkətli bir cismin toxunması, avtonəqliyyat vasitəsinin belə cismləri vurməsi, aşması, düşməsi nəticəsində dəyən zərər və ziyanlar;

5.1.2. Yanğın – Bu qaydalarla istisna edilən hallar nəzərə alınmaqla, avtonəqliyyat vasitəsinin ildırım vurməsi da daxil olmaqla hər hansı səbəbdən yanması;

5.1.3. Partlayış – avtonəqliyyat vasitəsinə partlayış nəticəsində dəyən ziyan;

5.1.4. Oğurlanma - avtonəqliyyat vasitəsinin və ya onun hissələrinin oğurlanması və ya oğurlanmasına təşəbbüs nəticəsində avtonəqliyyat vasitəsinə dəyən zərərlər;

5.1.5. Yol nəqliyyat hadisəsi - yollarda, küçələrdə, meydanlarda, dəmiryol keçidlərində nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti prosesində baş verən və adamların həlakına və ya müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti almasına, heyvanların və ya hərəkətsiz maneənin vurulmasına, nəqliyyat vasitələrinin, yolların, qurğuların zədələnməsinə və ya başqa maddi zərər dəyməsinə səbəb olan hadisədir Belə hadisə nəticəsində nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərər və ziyanlar;

5.1.6. Üçüncü şəxslərin qərəzli hərəkətləri nəticəsində dəyən ziyan – Üçüncü şəxslərin avtonəqliyyat vasitəsinə qəsdən vurduğu ziyan və zərərlər.

6. Genişləndirilmiş sığorta təminatı

6.1. Aşağıdakı risklər nəticəsində olan ziyan və zərərlərə əlavə sığorta haqqı müqabilində və sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunmaqla təminat verilə bilər.

6.1.1. Azərbaycan Respublikasının sərhədlərindən kənarında meydana gələn ziyan və zərərlər;

6.1.2. Tətil, iğtişaş, xalq hərəkətləri və bunların qarşısının alınması və ya yatırılması məqsədilə keçirilən inzibati və ya bu kimi hər hansı digər tədbirlər nəticəsində dəyən ziyan və zərərlər.

6.1.3. Hər hansı təbii fəlakətlər nəticəsində dəyən ziyan və zərərlər.

6.1.4. Nəqliyyat vasitəsi hadisə baş verdiyi və ya sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində hər hansı gəlir əldə etmək məqsədilə və ya ictimai nəqliyyat vasitəsi (taksi və ya avtobus) kimi istifadə olunarkən baş verən ziyan və zərərlər.

6.1.5. Avtonəqliyyat vasitəsində müvafiq qaydalara əməl etməklə və daşınmasına qanunla icazə verilən partlayıcı, tez alovlanan və yandırıcı maddələrin daşınması zamanı avtonəqliyyat vasitəsinə dəyən ziyan və zərərlər.

6.1.6. Müsabiqə və ya yarışlarda iştirakı və ya məşq və ya təlim zamanı avtonəqliyyat vasitəsinə dəyən ziyan və zərərlər.

6.1.7. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən avtonəqliyyat vasitəsinə sonradan quraşdırılmış və həmin avtonəqliyyat vasitəsinin istehsal komplektinə daxil olmayan hər cür səs, telefon, görüntü cihazları və digər aksesuarlara dəyən ziyan və zərərlər.

7. Ümumi istisnalar

7.1. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakı hallar nəticəsində baş verən itki və ziyanlar Sığortaçı tərəfindən ödənilmir:

7.1.1. Müharibə, hər cür hərbi əməliyyatlar, xarici düşmən basqını, vuruşma (müharibə elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsi, üsyan və bunların qarşısının alınması və yatırılması məqsədilə keçirilən inzibati və hərbi tədbirlər nəticəsində dəyən zərərlər.

7.1.2. Hər hansı nüvə partlayışı radiasiya və radioaktiv çirklənmələr, bununla əlaqədar keçirilən hərbi və inzibati tədbirlər nəticəsində dəyən zərərlər.

7.1.3. Əyilmə, deşilmə, kəsilmə və ya cırılma nəticəsində şinlərin zədələnməsi;

7.1.4. Avtonəqliyyat vasitəsinin bazar qiymətinin düşməsi;

7.1.5. Avtonəqliyyat vasitəsinin vəziyyətinin onun sığorta hadisəsindən əvvəlki vəziyyəti ilə müqayisədə yaxşılaşdıran hər hansı təmir və ya dəyişdirilmə;

7.1.6. Əldən çıxmış fayda və ya digər dolaylı itkilər;

7.1.7. Əgər itki və ya ziyan sığortalanan riskin nəticəsində baş verməmişdirsə, tədricən baş verən xarab olma, ayrılma qüsurları, gizli çatışmamazlıq, hər hansı növ həşəratlardan və ziyanvericilərdən dəyən zərər, zibillənmə, çirklənmə, adi köhnəlmə, atmosferin rütubətliyi və ya quraqlığı, hərəkətin və ya rütubətin dəyişkənliyi, sıx duman, deformasiya, buxarlanma, çəkinin itirilməsi, aşınma, nəm və ya quru çürümə, rəngin, quruluşun və ya paradaqlamanın dəyişməsi və ya korlanması;

7.1.8. Əgər itki və ya ziyan sığortalanan riskin nəticəsində baş verməmişdirsə, donma, mexaniki, elektrik və ya elektronik nasazlıq;

7.1.9. Avtonəqliyyat vasitəsinin və ya ona sahibliyin könüllü verilməsi ilə bağlı, belə könüllü verilmənin dələduzluq, mənimsəmə və ya aldatma niyyətilə qəsdən fakt haqqında yalan təsəvvür yaratmanın nəticəsi olub-olmamasından asılı olmayaraq, Sığortalıya dəyən zərər;

7.1.10. Aşağıdakı hallar istisna olmaqla, qarajda və ya qapalı yerdə saxlanılmadığı hallarda, avtonəqliyyat vasitəsinin oğurlanması, oğurluğa cəhdin, vandalizmin və ya qərəzli hərəkətlərin nəticəsində avtonəqliyyat vasitəsinin məhv edilməsi və ya ona maddi ziyanın dəyməsi nəticəsində yaranan zərər:

i) Bütün qapıların, pəncərələrin və digər dəliklərin istehsalçının nəzərdə tutduğu vasitələrlə bağlanması və açarların həmin vasitələrdən kənar və və/ya təhlükəsiz yerdə saxlanması;

ii) Bu cür birbaşa maddi ziyan və və/ya oğurluq ilə əlaqəli olan hər hansı sığorta ödənişinə dair tələbin zorla daxil olmasının baş verməsini sübut edən dəlillərlə əsaslandırılması;

iii) Avtonəqliyyat vasitəsinin təchiz edildiyi, quraşdırılarkən sığortaçıya bildirilmiş və onunla razılaşdırılmış signalizasiya və/və ya avtonəqliyyat vasitəsinin mühafizəsinin digər sistemləri işlək vəziyyətdə olduğu və istifadə edildiyi hallar;

7.1.11. Yazılı və ya şifahi formada olmasından asılı olmayaraq girov, şərtlə satış, icarə və ya digər Sığorta şəhadətnaməsi yaxud razılaşma əsasında qanuni şəkildə girov saxlayan, alıcı, icarədar və ya avtonəqliyyat vasitəsi üzərində qanuni sahibliyi həyata keçirən digər şəxs tərəfindən saxlanılan avtonəqliyyat vasitəsinin qeyri-qanuni satışı, mənimsənilməsi və ya gizlədilməsi.

7.1.12. Sığortalının qəsdən etdiyi hərəkətləri;

7.1.13. Qanunsuz və ya qərəzli hərəkətlər vasitəsi ilə və ya hər hansı qanunsuz təşkilatın adından və ya onunla birlikdə hərəkət edən şəxslər tərəfindən törədilən aktların nəticəsində baş verən hadisələr. Bu istisnanın məqsədləri üçün:

“qanunsuz təşkilat” terrorçuluq fəaliyyəti ilə məşğul olan və Sığorta şəhadətnaməsinin ərazisində bütün vaxtlarda qanunla qadağan olunan təşkilatı özündə birləşdirən hər hansı təşkilatı bildirir;

“terrorçuluq” cəmiyyəti və ya cəmiyyətin hər hansı qrupunu qorxutmaq məqsədi ilə zor tətbiqi daxil olmaqla, siyasi məqsədlərlə zor tətbiqi deməkdir.

7.1.14. Məcburi, qanunsuz zəbt etmə halları istisna olmaqla, avtonəqliyyat vasitəsinin toksik, spirtli və narkotik sərxoşluq vəziyyətində olan sürücü tərəfindən idarə edilməsi;

7.1.15. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, Avtonəqliyyat vasitəsinin təlim məqsədilə, yaxud yarışlarda, sürət müsabiqələrində, sürət sınaqlarında, avtomobil rallilərində, icarə üçün, davamlılıq sınaqlarında, həmçinin avtonəqliyyat vasitələrinin istismarı və satışı ilə bağlı hər hansı məqsədlə istifadə edilməsi;

7.1.16. Avtonəqliyyat vasitəsi sığorta şəhadətnaməsi üzrə səlahiyyəti olmayan sürücü tərəfindən idarə edildikdə;

- 7.1.17. Həddən artıq yükləmə və ya dartma da daxil olmaqla avtonəqliyyat vasitəsinin onun texniki təyinatına uyğun gəlməyən məqsədlərlə istifadə edilməsi;
- 7.1.18. Texniki yararsızlığı Sığortalıya əvvəlcədən məlum olduğu təqdirdə belə vəziyyətdə olan avtonəqliyyat vasitəsinin istifadə edilməsi;
- 7.1.19. Avtonəqliyyat vasitəsinin hər hansı digər avtonəqliyyat vasitəsinə yedəkləməsi zaman baş verən hər hansı zərər, xəsarət və ya yaranan məsuliyyət. Lakin, bu sığorta, yedəyə alan və yedəyə alınan avtonəqliyyat vasitələrinin toqquşması halları istisna olmaqla, avtonəqliyyat vasitəsinin digər avtonəqliyyat vasitəsi tərəfindən yedəklənməsi zaman avtonəqliyyat vasitəsinə dəyən hər hansı zərər və ya məsuliyyətlə bağlı təminat verir.
- 7.1.20. Avtonəqliyyat vasitəsinin hər hansı qeyri-qanuni ticarət, daşıma və ya cinayət məqsədilə istifadə edilməsi;
- 7.1.21. Xidmət və ya iş vaxtı baş verməsindən asılı olmayaraq, avtonəqliyyat vasitəsinin Sığortalının ailə üzvləri, işçiləri və ya ona xidmət edən şəxslər tərəfindən qaçırılması və buna səbəb.
- 7.1.22. Aşağıdakı məqsədlər üçün hər hansı avtonəqliyyat vasitəsinə sahiblik, texniki xidmət, onun istismarı və saxlanması ilə bağlı baş verən istənilən zərər, xəsarət və yaranan məsuliyyət:
- nitroqliserin, dinamit və bunlara bənzər başqa partlayıcı maddələrin daşınması;
 - mayeləşdirilmiş neftin və ya neft məhsullarının tarasız daşınması;
 - maye, sıxılmış və ya qazabənzər formada kimyəvi maddələrin və ya qazların daşınması;
 - ictimai yollardan kənarında podratçının avadanlığı kimi istifadəsi.
- 7.1.23. Vaxtı-vaxtında səlahiyyətli dövlət orqanları tərəfindən texniki baxışdan keçməyən avtonəqliyyat vasitələri üzrə hadisə baş verdiyi zaman, hadisənin səbəbi mövcud olan texniki yararsızlıqla (nasazlıq) bağlı olduqda;
- 7.1.24. Özünə güvənərək yol hərəkəti haqqında qanunun tələblərinin sürücü tərəfindən bilərəkdən pozulması və bununla əlaqədar olaraq qarşısının alınması mümkün olmayan qəza nəticəsində yaranan itki və ya ziyan. Bu hal mütləq müvafiq ixtisaslaşmış peşəkar ekspert tərəfindən müəyyən olunmalıdır.

8. Avtonəqliyyat vasitəsinin şüşə hissələrinə dəyən zərər

- 8.1. 8-ci maddə sığorta hadisəsi nəticəsində avtonəqliyyat vasitəsinin yalnız şüşələrinin zədələnməsi ilə nəticələnən hadisələrə şamil edilir.
- 8.2. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, Sığortaçı şüşələrin zədələnməsi üzrə təminat verir və zərər ödənişini Sığortalıya aşağıda göstəriləni qaydada ödəyir:
- 8.2.1. Ön, arxa şüşənin və ya yan pəncərələrin sınıması və avtonəqliyyat vasitəsinin gövdəsinin sınımış şüşə ilə cızılması hallarında zərər dəyişmə və ya belə zədələnmənin təmiri qiyməti qədər olacaqdır.
- 8.2.2. Hər bir avtonəqliyyat vasitəsi üzrə ön, arxa şüşənin və ya yan pəncərələrin sınıması və avtonəqliyyat vasitəsinin gövdəsinin sınımış şüşə ilə cızılması hallarında zərərin əvəzinin ödənilməsi 400 AZN həddində olacaqdır.
- 8.2.3. Şüşə hissələrə dəymiş ziyan üzrə azadolma məbləği tətbiq olunmur.

BÖLMƏ 2 ÜÇÜNCÜ ŞƏXSLƏR QARŞISINDA MÜLKİ MƏSULİYYƏTİN KÖNÜLLÜ SİĞORTASI

9. Sığortanın sinifi

- 9.1. Sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan mülki məsuliyyətin sığortası üzrə aşağıdakı sinif:
- 9.1.1. sığortalının özü, yaxud onun etibar etdiyi şəxs sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsindən istifadə edərkən üçüncü şəxslərə vurduğu zərərin əvəzini ödəmək öhdəliyi ilə əlaqədar onun əmlak mənafeələri ilə bağlı zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan avtonəqliyyat vasitələri sahiblərinin mülki məsuliyyətinin könüllü sığortası

10. Sığorta predmeti

- 2.1. Bu qaydalara əsasən üçüncü şəxslərin həyatına və ya sağlamlığına xəsarət yetirilməsi, əmlakına zərər vurulması halı sığortanın predmeti hesab olunur.

11. Sığorta obyektı

- 11.1. Bu qaydalara əsasən sığorta obyektı, sığortalının fiziki şəxslərin sağlamlığına xəsarət yetirməsi və ya fiziki şəxslərin əmlakına, həmçinin hüquqi şəxslərə vurduğu zərərin əvəzinin ödənilməsi ilə bağlı əmlak mənafeəlidir.

12. Sığorta məbləği

12.1. Sığorta məbləği (ümumi məsuliyyət həddi) sığorta müqaviləsi bağlanan zaman sığorta müqaviləsinin tərəfləri arasında razılaşdırılaraq müəyyən edilir.

12.2. Sığortalının üçüncü şəxslərin əmlakı və səhhətinə vurduğu zərər və bununla bağlı bütün digər zəruri xərclərin cəmi sığorta müqaviləsi üzrə Sığorta məbləğini (ümumi məsuliyyət həddini) aşmayacaqdır.

13. Sığorta riskləri

Sığortaçı aşağıdakı hallarla bağlı xərclərinin əvəzini ödəyir:

13.1 Sığorta şəhadətnaməsi üzrə səlahiyyətli şəxsin avtonəqliyyat vasitəsindən istifadəsi nəticəsində üçüncü şəxslərin səhhətinə və əmlakına vurduğu zərərlər;

13.2 Sığortaçının ilkin razılığı əsasında Sığortalı ilə üçüncü şəxslər arasında həyata keçirilən məhkəmədən kənar tənzimləmələr;

13.3 Sığortaçının ilkin razılığı əsasında üçüncü şəxslərin irəli sürdüüyü tələblərdən müdafiə olunmaq və ya bu tələblərin tənzimlənməsi məqsədi ilə Sığortalının çəkdiyi məhkəmə və digər zəruri müdafiə xərcləri;

13.4 Sığortaçının təminat verdiyi və onun göstərişlərinə əməl edilməsi üçün zərərlərin azaldılması məqsədilə çəkilən zəruri, əsaslandırılmış ağılabatan xərclər.

13.5 Avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman bu sığorta ilə əvəzi ödənilməli olan hüquqi məsuliyyətə görə Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə tələb olunan icbari məsuliyyət sığortasının sığorta məbləğinin həddindən artıq olan məbləğə təminat verilir.

14. Ümumi istisnalar

14.1 Əgər Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu sığorta ilə aşağıdakılara təminat verilmir:

14.1.1 Avtonəqliyyat vasitəsinin yüklənməsi və ya boşaldılması ilə bağlı yaranan məsuliyyət;

14.1.2 Sığortalının avtonəqliyyat vasitəsinin sənişini olarkən işçisinin Sığortalı ilə əmək münasibətlərindən irəli gələn peşə vəzifələrinin icrası zamanı və bununla bağlı ölməsi və ya ona bədən xəsarəti dəyməsi ilə bağlı məsuliyyət;

14.1.3 Avtonəqliyyat vasitəsinin sənişini kimi hərəkət edən Sığortalının hər hansı ailə üzvünə münasibətdə yaranan məsuliyyəti;

14.1.4 Avtonəqliyyat vasitəsinin altında olan hər hansı körpüyə, viaduka, nəqliyyat magistralına və ya bunlara bənzər başqa tikiliyə avtonəqliyyat vasitəsinin titrəməsi və ya onun daşdığı yükün çəkisinin ağırlığı nəticəsində dəyən ziyan.

14.1.5 Üçüncü şəxslərin əmlakına və səhhətinə vurulan zərərlə bağlı yaranan gəlir itkisi, əldən çıxmış fayda və ya digər dolaylı zərərlər üçün məsuliyyət;

14.1.6 Mənəvi zərərin kompensasiya edilməsi və ya cəza, yaxud göstəriş xarakterli cərimələr üçün məsuliyyət;

14.1.7 Çirkənmə, buxarlanma, his, tüstü, işlənmiş qaz, turşular, qələvilər, toksik kimyəvi maddələr, mayelər və ya qazlar, materialların tullantıları və ya qıcıqlandırıcı təsiri olan başqa zəhərli və çirkəndirici maddələrin torpağa, atmosfərə və hər hansı su kanallarına və ya hovuzlara ifraz edilməsi, axması və ya tullanmasından irəli gələn məsuliyyət.

14.1.8 Aerodromun, hava limanının və ya təyyarələrin enə biləcəyi hərbi bazanın hər hansı hissəsində nəqliyyat vasitəsinin istifadəsindən yaranan mülki məsuliyyət.

14.1.9 Oğurlanmış və ya qaçırılmış avtonəqliyyat vasitəsi ilə vurulan itki və ziyanlar (Yol hərəkəti haqqında qanuna görə idarə edənin məsuliyyət daşımadığı ziyanlar) və avtonəqliyyat vasitəsinin oğurlandığı və ya qaçırıldığı zaman ona minən sənişinlərə dəyən itki və ziyanlarla əlaqədar irəli sürülən tələblər.

14.1.10 Sığortalı və ya səlahiyyəti sürücünün üçüncü şəxslərin səhhətinə və əmlakına şəxsi və digər motivlərlə bağlı qəsdən vurduğu ziyan

14.1.11 Tətil, sabotaj, qanunsuz aktlar və digər kütləvi çıxışlarda iştirakla əlaqədar sığortalı və onun səlahiyyətli sürücüsünün üçüncü şəxslərin səhhətinə və əmlakına vurduğu zərər

14.1.12 Avtonəqliyyat vasitəsinin toksik, spirtli və narkotik sərxoşluq vəziyyətində olan Sürücü tərəfindən idarə edilməsi zamanı üçüncü şəxslərin səhhətinə və əmlakına dəyən ziyan;

14.1.13 Sığortalının və ya onun etibar etdiyi səlahiyyətli sürücüsünün sığortalının və ya həmin səlahiyyətli sürücüyə məxsus digər əmlaka vurduğu zərər.

14.1.14 Avtonəqliyyat vasitəsinin onun texniki təyinatına uyğun gəlməyən məqsədlərlə istifadə edilməsi nəticəsində üçüncü şəxslər qarşısında məsuliyyət

- 14.1.15 Bölmə 1. üzrə təminat verilməyən sığorta riskləri nəticəsində üçüncü şəxslərin səhhətinə və əmlakına dəyən zərər
- 14.1.16 Avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta şəhadətnaməsi ilə səlahiyyətli olmayan şəxs tərəfindən istifadə olunarkən üçüncü şəxslərin səhhətinə və əmlakına dəyən zərər

BÖLMƏ 3. SÜRÜCÜ VƏ SƏRNIŞİNLƏRİN FƏRDİ QƏZA SIĞORTASI

15. Sığortanın sinifi

15.1. Sığorta obyektinə görə şəxsi sığortaya aid olan aşağıdakı sinif:

15.1.1. sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qəzaya uğraması ilə əlaqədar sığorta olunan bədbəxt hadisə nəticəsində əmək qabiliyyətini tam və ya qismən itirdikdə, yaxud avtonəqliyyat vasitəsinin qəzaya uğraması ilə əlaqədar vəfat etdikdə, müqavilədə müəyyən edilən sığorta məbləğinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan fərdi qəza sığortası

16. Sığorta predmeti

16.1. Bu Qaydalara əsasən əmlak mənafeələrinin aid olduğu fiziki şəxs (sürücü və sərnişinlər) sığortanın predmeti hesab olunur.

17. Sığorta obyektı

17.1. Bu qaydalara əsasən sığorta obyektı, sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qəzaya uğraması ilə əlaqədar sürücü və sərnişinlərin ölümü, əmək qabiliyyətinin tam və ya qismən itirilməsi, xəsarət alması ilə bağlı əmlak mənafeələridir.

18. Sığorta məbləği

18.1. Sığorta məbləği sığorta olunanla sığortaçı arasında razılaşdırılma yolu ilə müəyyən edilir.

19. Sığorta təminatı

19.1 Sığorta müqaviləsi ilə Bölmə 1 üzrə sığorta təminatı verilən risklərdən baş verən hadisələr nəticəsində sığorta olunanların ölüm, əmək qabiliyyətlərini tam və ya qismən itirmələri və xəsarət almalarına təminat verilir.

20. Ümumi istisnalar

20.1 Əgər Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu sığorta ilə aşağıdakılara təminat verilmir:

20.1.1. Sui-qəsd və ya sui-qəsdə cəhd və ya bilə-bilə özünə bədən xəsarəti yetirmə;

20.1.2. Sığortalanmış şəxsin ruhi pozğunluq vəziyyətində olması;

20.1.3. İnsan həyatını xilas etmək məqsədi ilə edildiyi hallar istisna olmaqla, bilərəkdən özünü xüsusi təhlükə altına atma.

SÜRÜCÜ VƏ SƏRNIŞİNLƏRİN TƏCİLİ TİBBİ XƏRCLƏRİ

(bölmə 3-ə əlavə olaraq)

21. Sığortanın sinifi

21.1. Sığorta obyektinə görə şəxsi sığortaya aid olan aşağıdakı sinif:

21.1.1. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qəzaya uğraması ilə əlaqədar sığorta olunanların təcili tibbi yardıma görə tibbi müəssisələrin ona göstərdiyi xidmətlərlə əlaqədar yaranan xərclərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan tibbi sığorta.

22. Sığorta predmeti

22.1. Bu Qaydalara əsasən əmlak mənafeələrinin aid olduğu fiziki şəxs (sürücü və sərnişinlər) sığortanın predmeti hesab olunur.

23. Sığorta obyektı

23.1. Bu qaydalara əsasən sığorta obyektı, sığorta olunanın sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qəzaya uğraması ilə əlaqədar sürücü və sərnişinlərə təcili tibbi yardım göstərilməsi ilə bağlı əmlak mənafehidir.

24. Sığorta məbləği

24.1. Sığorta məbləği sığorta olunanla sığortaçı arasında razılaşdırılma yolu ilə müəyyən edilir. Sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa fərdi qəza sığortası üzrə müəyyən edilmiş sığorta məbləğinin 4%-i həcmində nəzərdə tutulur.

24.2. Bu bölmə üzrə sığorta məbləği təcili tibbi yardıma görə göstərilən xidmət xərclərinin son həddi hesab olunur.

25. Sığorta təminatı

25.1 Sığorta müqaviləsi ilə Bölmə I üzrə sığorta təminatı verilən risklərdən baş verən hadisələr nəticəsində sığorta olunanlara göstərilən təcili tibbi yardıma görə təminat verilir (sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunubsa).

26. Ümumi istisnalar

26.1. Əgər Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu sığorta ilə aşağıdakılara təminat verilmir:

26.1.1. Bu qaydaların 20-ci maddəsində təsbit olunan hallar.

BÜTÜN BÖLMƏLƏRƏ AİD OLAN ÜMUMİ QAYDALAR

27. Sığorta müqaviləsi

27.1. Sığorta müqaviləsinin bağlanması

27.1.1. Sığorta müqaviləsi Sığortalının yazılı ərizəsi əsasında bağlanır. Ərizə sığorta müqaviləsinin ayrılmaz tərkib hissəsi və əsasını təşkil edir.

27.1.2. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortalı sığortaya qəbul edilən əmlaka dair riskin dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün əhəmiyyətli və ona məlum olan bütün hallar haqqında Sığortaçıya məlumat verməlidir. Sığortalının ərizə formasında qeyd etdiyi hallar həmçinin əhəmiyyətli hallar hesab edilir.

Sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra Sığortalının Sığortaçıya bilərəkdən yalan məlumatlar verməsi müəyyən edilərsə, Sığortaçı müqavilənin etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilər.

27.1.3. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, Sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.

27.2. Sığorta müqaviləsinin tərəfləri

27.2.1. Sığortaçı

27.2.1.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortaçı "Paşa Sığorta" ASC-dir.

27.2.2. Sığortalı və Sığorta olunan

27.2.2.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortalı sığorta obyektinə münasibətdə əmlak maraqları olan hər hansı bir fiziki və ya hüquqi şəxs hesab olunur.

27.2.2.2. Bu Qaydalar daxilində Sığortalının hərəkətlərinə onun işçilərinin, rəsmi şəxslərinin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, «Sığorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa, sığorta müqaviləsinə, vəkalətnaməyə (etibarnaməyə) və ya vəzifə öhdəliklərinə əsasən Sığortalı adından çıxış etmək səlahiyyəti olan digər nümayəndələrinin hərəkətləri də aid edilir.

27.2.2.3. Bölmə 3 və 4 üzrə sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta olunan, əmlak mənafeləri sığortalanan şəxs hesab olunur.

27.2.3. Faydalanan şəxs

27.2.3.1. Sığorta müqaviləsi hər hansı hüquqi və ya fiziki şəxsin – Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlana bilər.

27.2.3.2. Faydalanan şəxsin adı sığorta müqaviləsində göstərilməlidir.

27.2.3.3. Sığorta müqaviləsinin Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması Sığortalını müqaviləyə əsasən vəzifə və öhdəliklərindən azad etmir.

27.2.3.4. Bu Qaydalar və sığorta müqaviləsi ilə Sığortalıya aid edilən bütün müddəalar sığortadan faydalanmaq niyyətində olan Faydalanan şəxsə də eyni həcmdə aid edilir.

28. Səlahiyyətli sürücü

- 28.1. Bu sığorta ilə yalnız sığorta şəhadətnaməsində adı qeyd olunan səlahiyyətli sürücü avtonəqliyyat vasitəsinə idarə edərkən baş verən ziyan və zərərlərə görə təminat verilir.
- 28.2. Sığorta şəhadətnaməsi ilə qanunvericiliyə müvafiq qaydada avtonəqliyyat vasitəsinə idarəetmə səlahiyyəti verilmiş şəxs sığorta hadisəsi zamanı Sığortalının şəhadətnamə üzrə hüquq və vəzifələrini yerinə yetirə bilər.

28.3. Nəqliyyat vasitəsinin idarə edilməsi

- 28.3.1. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsi yalnız aşağıda göstərilən sənədlərin mövcud olduğu şəxslər tərəfindən idarə edilə bilər:
- İdarə olunan avtonəqliyyat vasitəsinin kateqoriyasına uyğun qüvvədə olan sürücülük vəsiqəsi.
 - Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat sənədləri.
 - Əgər səlahiyyətli sürücü avtonəqliyyat vasitəsinin sahibi deyilsə, Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sahibi tərəfindən avtonəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxsə verilmiş etibarnamə.
- 28.3.2. Sığortalanmış avtonəqliyyat vasitəsinin sürücüsü bu bənddə göstərilən tələblərə cavab vermədikdə, Sığortaçı Sığortalının heç bir iddiası üzrə sığorta ödənişi vermir.

29. Sığorta haqqı

- 29.1. Sığorta haqqı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.
- 29.1.1. Sığorta tarifləri avtonəqliyyat vasitəsinin bazar dəyərindən, sürücülərin yaş həddi və sürücülük təcrübəsindən, avtonəqliyyat vasitəsinin tipindən, buraxılış ilindən və digər riskin qiymətləndirilməsinə təsir edə bilən amillərdən asılı olaraq müəyyənləşdirilir.
- 29.2. Sığorta haqqı bir dəfəyə ödənilir və ya tərəflərin razılığına əsasən hissə-hissə ödənilə bilər.
- 29.3. Sığorta haqqının ödənilməsi üçün, pul vəsaitinin Sığortaçının bank hesabına və ya kassasına daxil olduğu gün hesab olunur.
- 29.4. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi üçün saat 24:00-da, lakin şəhadətnamədə göstərilmiş sığorta müddətinin başlanma tarixindən tez olamayaraq qüvvəyə minir.
- 29.5. Sığorta haqqı və ya onun növbəti hissəsi sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətə ödənilmədikdə və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulduğundan daha az məbləğdə ödənilmədikdə:
- 29.5.1. Bu halda sığortaçı onun ödənilməsi üçün bu qaydaların 29.5.2.-ci maddəsinin tələbini nəzərə alaraq, yazılı surətdə 15 günə qədər əlavə müddət müəyyən edə bilər.
- 29.5.2. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.
- 29.6. Sığortalı sığorta haqqını və ya onun növbəti hissəsini sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə ödəmədikdə, Sığortaçı sığorta müqaviləsinə xitam verə bilər və ya birtərəfli qaydada müqavilənin icrasından imtina edə bilər.

30. Sığortanın ərazisi

- 30.1. Bu sığorta, sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, Azərbaycan Respublikasının ərazisində qüvvədədir.
- 30.2. Əgər sığorta müqaviləsində sığortanın ərazisi göstərilmişdirsə, yalnız həmin ərazidə baş verən sığorta hadisələrinə sığorta təminatı verilir.
- 30.3. Sığortanın ərazisi, Sığortaçının bu bənddə qabaqcadan xəbərdar edilməsi, yazılı surətdə razılığının alınması və əlavə sığorta haqqının ödənilməsi şərti ilə genişləndirilə bilər.

31. Sığorta müddəti

- 31.1. Sığorta müddəti, sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat 24:00-da başlanır və, sığorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat 24:00-da başa çatır.

32. Azadolma məbləği

- 32.1. Sığorta müqaviləsi ilə azadolma məbləği nəzərdə tutula bilər.
- 32.2. Sığorta təminatı üzrə azadolma məbləği hər bir sığorta riski və hər bir sığorta hadisəsi üzrə tətbiq olunur.
- 32.3. Şərtli azadolma məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda, zərər məbləğindən azadolma məbləği çıxılır.
- 32.4. Şərtsiz azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda, həmin məbləğ hər bir halda zərər məbləğindən çıxılır.

33. Riskin dərəcəsinin dəyişməsi

33.1. Sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman Sığortaçı tərəfindən Sığortalıya təqdim olunur. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində, Sığortalı, sığorta müqaviləsi bağlanan zaman Sığortaçıya bildirdiyi əhəmiyyətli halların dəyişməsi, həmçinin sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən və ona məlum olan bütün digər hallar barədə Sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir.

33.2. Sığortaçı sığorta riskinin artmasına təsir edən hallar barədə məlumatı əldə etdikdən sonra aşağıda göstərilən hərəkətləri etmək hüququna malikdir:

33.2.1. sığorta müqaviləsinin şərtlərini və müddəalarını dəyişmək,

33.2.2. əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək və ya

33.2.3. belə dəyişikliklərin baş verdiyi tarixdən sığorta müqaviləsinə ləğv etmək.

34. Şərikli sığorta

34.1. Şərikli sığorta bir neçə sığortaçının aralarında bağladıkları müqaviləyə müvafiq olaraq, sığorta ödənişi üzrə öhdəlikləri bölüşdürməklə sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş sığorta risklərini eyni zamanda sığortalamaları ilə bağlı fəaliyyət və bununla əlaqədar yaranan münasibətlərdir.

34.2. Sığorta obyektini bir müqavilə ilə bir neçə sığortaçı tərəfindən sığortalana bilər. Bu müqavilədə hər bir sığortaçının razılaşdırılmış paylar əsasında hüquq və vəzifələrini müəyyən edən şərtlər olmalıdır.

34.3. Sığortalı qarşısında öhdəliyi öz payı miqdarında olmaqla şərikli sığortaçılardan biri sığortalı ilə münasibətdə bütün şərikləri təmsil edə bilər.

34.4. Müvafiq sığorta növü üzrə fəaliyyət göstərməyə icazəsi olmayan sığortaçı şərikli sığortada iştirak edə bilməz.

35. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

35.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində sığortalı və sığortaçı, faydagötürənin yazılı razılığı ilə müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilərlər.

36. Sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi

36.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

36.1.1. Müqavilənin müddəti bitdikdə;

36.1.2. Sığortaçı müqavilə üzrə Sığortalı qarşısında öhdəliklərini tam həcmdə icra etdikdə;

36.1.3. Sığortalı sığorta haqqlarını müqavilə ilə müəyyən olunmuş müddətdə ödəmədikdə;

36.1.4. Sığortaçı, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları əsasında ləğv edildikdə;

36.1.5. Sığorta müqaviləsinin etibarsız hesab olunması haqqında məhkəmə tərəfindən qərar qəbul edildikdə;

36.1.6. Sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;

36.1.7. Sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda.

36.1.8. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan digər hallarda.

36.2. Sığorta müqaviləsinə Sığortalının və ya Sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər. Bu barədə tərəflər bir-birini, qanunla müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, azı 30 (otuz) gün əvvəl yazılı surətdə xəbərdar etməlidirlər.

37. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri

37.1. Sığorta müqaviləsinə sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır.

37.2. Sığorta müqaviləsinə sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla, müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqqlarını qaytarır.

37.3. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anıadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı sığortalıya qaytarılmır.

37.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu maddənin 37.1.-ci və 37.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

37.5. Sığorta müqaviləsi məhkəmə qərarı əsasında (sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa) xitam verilmiş hesab edildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını, bu maddənin 37.3-cü və 37.4-cü bəndlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla, sığortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

38. Tərəflərin hüquq və vəzifələri

38.1. Sığortalının aşağıdakı hüquqları var:

- 38.1.1. sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta ödənişi almaq;
- 38.1.2. sığorta müqaviləsinə hər hansı başqa şəxsin (hüquqi və ya fiziki) – faydalanan şəxsin xeyrinə bağlamaq;
- 38.1.3. sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişiklik etmək;
- 38.1.4. sığorta müqaviləsinə xitam vermək;
- 38.1.5. itirilmiş şəhadətnamənin yerinə dublikatını almaq.
- 38.1.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar

38.2. Sığortalının aşağıdakı vəzifələri var:

- 38.2.1. sığorta hadisəsi baş verdikdə, bu barədə Qaydaların 39.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə sığortaçı xəbərdar etməli;
- 38.2.2. ziyanın qarşısının alınması və azaldılması üçün bütün zəruri tədbirlər görməli, sığorta haqqını vaxtında ödəməli;
- 38.2.3. sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman Sığortaçı tərəfindən Sığortalıya təqdim olunur. Sığortalı öz növbəsində sorğu formasındakı sualları dürüst və düzgün şəkildə cavablandırılmalı və sığorta müqaviləsi qüvvədə olan müddətdə riskin dərəcəsi dəyişilərsə bu barədə sığortaçıya məlumat verməli;
- 38.2.4. sığorta obyektinə dair qüvvədə olan digər sığorta müqavilələri barədə sığortaçıya məlumat verməli;
- 38.2.5. sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür və Sığortalı qanunvericilik və formalaşmış təcrübə ilə tələb olunan sənədlər də daxil olmaqla Sığortaçıya bütün zəruri sənədlərlə təmin etməlidir;
- 38.2.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

38.3. Sığortaçının aşağıdakı hüquqları var:

- 38.3.1. sığortalının bildirdiyi məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;
- 38.3.2. sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman Sığortaçı tərəfindən sığortalıya təqdim olunur. Sığortalanmış riskin dərəcəsi artdıqda, Sığortalıya sığorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini, o cümlədən, sığorta riskinin artması nisbətində əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə təklif etmək və ya Sığortalını xəbərdar etdikdən sonra sığorta müqaviləsinə xitam vermək;
- 38.3.3. sığortalanan predmetə baxış keçirmək, fiziki və texniki xüsusiyyətlərini müxtəlif vasitələrlə təyin etməklə, sxem və cizgilər tərtib etməklə, foto və video çəkilişlər aparmaqla onu qiymətləndirmək, lazım gəldikdə isə onun həqiqi dəyərini müəyyən etmək məqsədi ilə sığorta qanunvericiliyinin tələblərini nəzərə almaqla müstəqil ekspert təyin etmək;
- 38.3.4. sığortaçı (və ya təyin edilmiş müstəqil ekspert, yaxud sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxs) sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) sığorta ödənişinin həcminin müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədləri və məlumatları sığortalıdan tələb etmək;
- 38.3.5. sığortalı sığorta müqaviləsi üzrə öz öhdəliklərini icra etmədikdə, saxta sənədlər təqdim etdikdə və ya zərərin artırılması və ya sığorta ödənişinin əsassız şəkildə artırılması məqsədilə qəsdən hərəkətlər etdikdə, sığorta ödənişinin verilməsindən tam və ya qismən imtina etmək;
- 38.3.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar

38.4. Sığortaçının aşağıdakı vəzifələri var:

- 38.4.1. sığortalını sığorta qaydaları ilə tanış etməli;
- 38.4.2. sığorta hadisəsi baş verdikdə bütün zəruri sənədləri aldıqdan sonra sığorta ödənişini bu Qaydaların 41.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə verməli;

38.4.3. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, Sığortalı şəxsin əmlak vəziyyəti, o cümlədən kommersiya sirri olan məlumatları yaymamaq;

38.4.4. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, qanunvericiliyə uyğun olaraq araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək.

38.4.5. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

39. Sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığortalının vəzifələri:

39.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı, yaxud faydalanan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda, qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.

39.1.1. zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş əmlakın xilas edilməsi üçün bütün mümkün tədbirləri görməli və belə tədbirlərin görülməsi zamanı Sığortaçıdan aldığı bütün təlimatlara əməl etməlidir;

39.1.2. Sığortaçının və ya onun nümayəndələrinin zərər dəymiş əmlaka baxışın keçirilməsində və ya tədqiq edilməsində, vurulmuş zərərin səbəb və həcmnin müəyyən edilməsində, zərərin təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş əmlakın xilas edilməsi tədbirlərində iştirakını təmin etməli;

39.1.3. Sığortaçının tələbi ilə sığortalanmış əmlakın məhv olması və ya vurulmuş zərərin həcmi və səbəblərini müəyyənləşdirmək üçün zəruri bütün məlumat və sənədləri Sığortaçıya təqdim etməli;

39.1.4 Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı aşağıdakı hallar istisna olmaqla, zərər dəymiş əmlakı sığorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə sığortaçıya və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinə təqdim etməlidir:

39.1.4.1. zərərin qarşısının alınması və ya həcmnin azaldılması, sığorta hadisəsinin nəticələrinin aradan qaldırılması, yaxud digər fəsadlara səbəb olmaması, habelə zərər dəymiş əmlakın sonrakı itkiləri üçün təhlükə ehtimalına səbəb ola bilən nəzarətsiz halda qalmaması, başqa şəxslərin hərəkətinə və ya fəaliyyətinə mane olmaması üçün zəruri tədbirlərin görülməsi, o cümlədən bu məqsədlərlə əmlakın hadisə yerindən kənarlaşdırılması zamanı zərər dəymiş əmlakın hadisədən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanması mümkün olmadıqda;

39.1.4.2. sığortaçı sığorta hadisəsi barədə bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş müddətdə məlumatlandırıldıqdan 5 gün müddətində onun nümayəndəsi zərər dəymiş əmlaka baxış keçirmədikdə;

39.1.4.3. digər hallarda zərər dəymiş əmlakın sığorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanmamasına sığortaçının yazılı razılığı olduqda.

39.1.5. Sığortalı tərəfindən yuxarıda göstərilmiş hər hansı öhdəliyin icra olunmaması sığorta müqaviləsinin əhəmiyyətli şəkildə pozulması hesab edilir və Sığortaçının sığorta ödənişini vermək öhdəliyindən azad edir.

40. Sığorta hadisəsinin sübut edilməsi

40.1. Sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu və onun səbəb olduğu zərərin məbləğini sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür.

40.2. Bölmə 1 və 2 üzrə sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:

40.2.1. sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə sığortaçıya ünvanladığı sığorta tələbi (ərizə, müraciət);

40.2.2. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq, hər hansı dövlət orqanına məlumat verilməlidirsə, həmin orqanın hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd;

40.2.3. İnzibati xəta haqqında protokol (surəti)

40.2.4. hadisə yerinin sxemi (surəti);

40.2.5. tibbi müayinə protokolları (surəti);

40.2.6. avtomobillərin dövlət qeydiyyat şəhadətnamələri (surəti);

40.2.7. sürücülərin izahatları (surəti);

40.2.8. sürücülük vəsiqələri (surəti);

40.2.9. yol nəqliyyat hadisəsinə dair arayış (forma №4).

40.2.10. Bölmə 3 üzrə sığorta ödənişinin verilməsi üçün sığortaçı tərəfindən tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:

40.2.10.1. sürücü və ya sərnəşin(lər) vəfat etdikdə, ölüm haqqında şəhadətnamə(ləri)nin surəti, tibbi ekspertizanın rəy(lər)inin surət(lər)i (mövcud olduğu halda);

- 40.2.10.2. sürücü və ya sərnişin(lər) ümumi əmək qabiliyyətini itirdikdə əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə əlaqədar tibbi-sosial ekspert komissiyasının rəy(lər)i (arayışı) və ya əmək qabiliyyətinin itirilməsi vəərəqəsi;
- 40.2.10.3. tıbb müəssisələrinin göstərdiyi təcili tibbi xidmətlərlə əlaqədar yaranan xərclərin miqdarını təsdiqləyən sənədlər;
- 40.2.11. sığorta hadisəsinin baş verməsini təsdiq edən digər zəruri sənədlər.
- 40.3. Müqavilədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu minimal zəruri olan sənədlərin toplusudur. Sığortaçı zərurət yarandıqda sığortalıdan sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini və faktını, həmçinin dəyən zərərin həcmının müəyyən edilməsi üçün zəruri olan digər sənədlərin təqdim edilməsini tələb etməyə haqlıdır.

41. Sığorta ödənişi

- 41.1. Sığortaçı bu Qaydaların 40.2-ci maddəsində qeyd olunan sənədlərin sonuncusunu aldıqdan sonra (sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa) 15 iş günü müddətində sığorta ödənişini həyata keçirir və ya yazılı şəkildə əsaslandırmaqla ödənişdən imtina edir.
- 41.2. Sığorta predmetinə vurulan zərər üzrə xərclərin həcmi müəyyən olunduqdan sonra sığorta ödənişinin hesablanması aşağıdakı yollarla həyata keçirilir:
- 41.2.1. Qismən sığorta zamanı – sığorta ödənişi sığorta məbləğinin sığorta predmetinin həqiqi dəyərinə nisbətə uyğun verilir;
- 41.2.2. İkili sığorta zamanı – Sığorta hadisəsi zamanı eyni sığorta predmetinə Sığortaçının təminat verdiyi risk üzrə hər hansı digər sığortaçı(lar) da təminat vermişdirsə, bu halda sığorta ödənişi hər bir sığortaçı arasında mütənasib olaraq bölünür.
- 41.2.3. Şərikli sığorta zamanı - sığorta ödənişi əmlakın hər bir Sığortaçı tərəfindən sığortalı olduğu sığorta məbləğlərinin nisbətində uyğun şəkildə bölünür.
- 41.2.4. Azadolma tətbiq olunarsa - sığorta ödənişi azadolma miqdarı çıxılmaqla verilir;
- 41.2.5. Sığorta şəhadətnaməsi üzrə sığorta ödənişlərinin ümumi miqdarı sığorta məbləğini aşma bilməz.
- 41.2.6. Sığorta ödənişinin məbləği hesablanarkən sığortalı olmuş avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsi baş verən gündəki real bazar dəyəri əsas götürülür.
- 41.2.7. Sığorta hadisəsi zamanı dəyən ziyan sığortaçının təyin etdiyi mütəxəssis və ya təmir xidməti tərəfindən müəyyən edilir.
- 41.2.8. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta hadisəsi zamanı nəqliyyat vasitəsi Sığortaçının təklif etdiyi avtoservisdə təmir olunacaqdır. Əgər Sığortalı Sığortaçının təklif etdiyi avtoservislərin heç biri ilə razı olmazsa, zərər məbləği Sığortaçının təyin etdiyi avtoservisdə müəyyən olunmaqla nəqliyyat vasitəsi Sığortalının özünün seçdiyi avtoservisdə təmir oluna bilər.
- 41.2.9. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta hadisəsi zamanı nəqliyyat vasitəsinin istehsal tarixi 2 ili aşarsa aşınma (amortizasiya) xərcləri yeni ehtiyat hissələrinin dəyərindən hər bir ili üzrə 3% tutulmaqla hesablanır.
- 41.3. Avtonəqliyyat vasitəsi tam zərəyə uğradıqda (məhv olduqda) sığorta ödənişi, sığortaçının maksimum məsuliyyət həddindən çox olmamaq şərti ilə avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsinin baş verdiyi tarixdəki real bazar qiyməti nəzərə alınmaqla verilir. Bu zaman sığorta məbləği tamamilə ödənilmiş avtonəqliyyat vasitəsi və avtonəqliyyat vasitəsinin hissələri sığortaçının razılığı ilə onun mülkiyyətinə verilməlidir. Burada zərər məbləği avtonəqliyyat vasitəsinin real bazar dəyərindən 70%-i və bundan yüksək olduğu halda həmin avtonəqliyyat vasitəsi tam məhv olmuş hesab edilir.
- 41.4. Sığorta məbləği avtonəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsi baş verdiyi andakı sığorta dəyərindən az olduqda, sığorta ödənişi sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödənilir.
- 41.5. Avtomobil oğurlanarsa,
- 41.5.1. Sığortaçıya sığorta hadisəsi baş verən vaxtdan bildirilməklə oğurlanmış avtonəqliyyat vasitəsinin tapılması üçün səlahiyyətli orqanlar tərəfindən həyata keçirilən axtarışlar 60 gün ərzində nəticə verməzsə, sığortalı bununla əlaqədar müvafiq orqanlara müraciət etdiyini sübut edən sənədləri təqdim etməklə sığorta ödənişini tələb edə bilər. Sığortalı və ya əmlak sahibinə qarşı cinayət işi açılsasa, sığortaçı ödənişin verilməsini cinayət işinin başa çatmasına qədər müvəqqəti olaraq dayandırır.
- 41.5.2. Oğurlanmış avtonəqliyyat vasitəsi sığorta ödənişi verildikdən əvvəl tapılırsa sığortalı nəqliyyat vasitəsinə qəbul etməlidir.

41.5.3. Sığortacı tərəfindən sığorta dəyəri ödənilmiş avtonəqliyyat vasitəsi ödəniş verildikdən sonra tapılırsa sığortalı bu məlumatı dərhal sığortacıya bildirməyə borcludur. Bu zaman sığortalı sığortanın vermiş olduğu ödəniş məbləğini qaytararaq avtonəqliyyat vasitəsini geri götürməli və ya sığortanın tələbinə əsasən sığortanın həmin nəqliyyat vasitəsinə mülkiyyət hüququnu tanımalıdır. Sığortalı avtonəqliyyat vasitəsini geri götürərsə, sığortacı oğurluq hadisəsi nəticəsində nəqliyyat vasitəsinə dəymiş ziyan məbləğini sığortalıya ödəməlidir.

41.6. Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığortacı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.

41.7. Sığortalı zədələnmiş də olsa sığorta hadisəsindən sonra qalmış əmlakdan imtina etmərsə, əmlakın qalıq dəyəri sığorta ödənişi məbləğindən çıxılır. Lakin imtina edərsə, Sığortacı sığortalanmış əmlakın məhv olmasına görə müvafiq ödəniş verdikdən və ya onun ehtiyat hissələrini başqası ilə əvəz etdikdə sığortalının həmin əmlaka və yaxud ehtiyat hissələrinə olan hüquqları Sığortacıya keçir. Bütün qalıqlar Sığortacıya verilməlidir. Sığortalı həmin hüquqların Sığortacıya keçməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görməyə borcludur. İtmis əmlakın sonradan tapılması halında Sığortacı öz rəyinə əsasən əmlakı özündə saxlamaq və yaxud Sığortalıya qaytarmaq hüququna malikdir. İkinci halda əmlaka görə alınmış sığorta ödənişi Sığortacıya geri qaytarılmalıdır. Əgər əmlak korlanmış vəziyyətdə əldə olunarsa, Sığortacı Sığortalıya həmin zərərlərin əvəzini ödəyir.

41.8. Sığortalı və ya Faydalanan şəxs zərərin ödənişini üçüncü şəxslərdən aldıqda, Sığortacı ancaq sığorta şərtlərinə əsasən ödənilməli məbləğlə üçüncü şəxslərdən alınmış məbləğ arasındakı fərqi ödəyir. Sığortalı bu cür məbləğləri aldığı barədə Sığortacıya dərhal məlumat verməlidir.

41.9. Sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği həmin müqavilə üzrə verilmiş sığorta ödənişi həcmində azalmış hesab olunur. Sığorta qanunvericiliyində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, bu zaman sığorta müqaviləsinə sığorta məbləğinin azalması ilə bağlı dəyişiklik etmək vacib deyil. Sığortalı əlavə sığorta haqqı ödəməklə, sığorta məbləğini bərpa edə bilər.

41.10. Sığorta ödənişinin həcmi qəza nəticəsində alınan xəsarətlərin ağırlığından asılı olaraq sığorta məbləğinin aşağıdakı faizlərini təşkil edir:

41.10.1. Ölüm halında sığorta məbləğinin 100 %-i həcmində;

41.10.2. Bədən xəsarətinin nəticəsi olaraq əmək qabiliyyətinin daimi tam itirilməsi halında sığorta məbləğinin 100 %-i həcmində;

41.10.3. Bədən xəsarətinin nəticəsi olaraq əmək qabiliyyətinin daimi qismii itirilməsi halında aşağıdakı cədvələ əsasən:

Bədən xəsarətləri	Sığorta məbləğindən %-lə ödəniş	
Hər iki gözdə görmə qabiliyyətinin itirilməsi	100 %	
Tam ruhi pozğunluq	100 %	
Hər iki biləyin və ya əlin itirilməsi	100 %	
Travma nəticəsində hər iki qulağın tam karlığı	100 %	
Aşağı çənənin tam çıxarılması	100 %	
Nitqin tam itirilməsi	100 %	
Bir əlin (dirşəkdən biləyə qədər) və bir ayağın tam itirilməsi	100 %	
Bir əlin (dirşəkdən biləyə qədər) və bir pəncənin tam itirilməsi	100 %	
Bir biləyin və bir pəncənin tam itirilməsi	100 %	
Bir biləyin və bir ayağın tam itirilməsi	100 %	
Hər iki ayağın tam itirilməsi	100 %	
Hər iki pəncənin tam itirilməsi	100 %	
Sümüyün bütün qalınlığı üzrə kəllə sümüyünün zədəsi		
- səthi 6 sm2-dən çox	40 %	
- səthi 3-dən 6 sm2 -dək	20 %	
- səthi 3-sm2-dən az	10 %	
Aşağı çənənin və ya yuxarı çənə sümüyünün yarısının çıxarılması	40 %	
Bir gözün tam itirilməsi	40 %	
Bir qulağın tam karlığı	30 %	
	SAĞ	SOL
Bir əlin və ya bir biləyin itirilməsi	60 %	50 %
Əl sümüyünün əhəmiyyətli dərəcədə zədəsi (dirşəkdən biləyə qədər)	50 %	40 %

(aşkar və ya sağalmaz zədə)		
Yuxarı ətrafın tam iflici (sinirlərin sağalmaz zədəsi)	65 %	55 %
Qırşaq sinirinin tam zədəsi	20 %	15 %
Çiyinin ankilozu	40 %	30 %
Əlverişli mövqedə dirsəyin ankilozu (düz bucaq altında 15 dərəcə)	25 %	20 %
Əlverişsiz mövqedə dirsəyin ankilozu	40 %	35 %
Bazu önün iki sümüyünün sümük maddəsinin əhəmiyyətli dərəcədə itirilməsi (aşkar və sağalmaz xəsarət)	40 %	30 %
Məkrəzi sinirin tam iflici	45 %	35 %
Mil sinirinin tam iflici	40 %	35 %
Bazu önünün mil sinirinin tam iflici	30 %	25 %
Əlin mil sinirinin tam iflici	20 %	15 %
Dirsək sinirinin tam iflici	20 %	15 %
Əlverişli mövqedə biləyin ankilozu (düz və ovuc aşağı)	20 %	15 %
Əlverişsiz mövqedə əlin ankilozu (bükülmə və ya dartılma və ya ovuc yuxarı)	30 %	25 %
Baş barmağın tam itirilməsi	20 %	15 %
Baş barmağın qismən itirilməsi (dırnaq sümüyünün)	10 %	5 %
Baş barmağın tam ankilozu	20 %	15 %
Şəhadət barmağının tam amputasiyası	15 %	10 %
Şəhadət barmağının iki falanqasının tam itirilməsi	10 %	8 %
Şəhadət barmağının dırnaq falanqasının tam itirilməsi	5 %	3 %
Baş və şəhadət barmaqlarının eyni zamanda amputasiyası	35 %	25 %
Baş və şəhadət barmağından başqa digər bir barmağın itirilməsi	25 %	20 %
Baş və şəhadət barmağından başqa digər iki barmağın itirilməsi	12 %	8 %
Baş və şəhadət barmaqlarından başqa digər üç barmağın itirilməsi	20 %	15 %
Baş barmaq da daxil olmaqla dörd barmağın itirilməsi	45 %	40 %
Baş barmaq istisna olmaqla dörd barmağın itirilməsi	40 %	35 %
Orta barmağın itirilməsi	10 %	8 %
Baş, şəhadət və orta barmaqlar istisna olmaqla bir barmağın tam itirilməsi	7 %	3 %
Budun tam itirilməsi (yuxarı hissəsinin)	60 %	
Budun (aşağı hissəsinin) və ayağın tam itirilməsi	50 %	
Pəncənin tam itirilməsi (tibial-ayaq dırnağının ekzartikulyasiyası)	45 %	
Pəncənin qismən itirilməsi (topuqaltı-sümük ekzartikulyasiyası)	40 %	
Pəncənin qismən itirilməsi (orta ayaq dırnağının ekzartikulyasiyası)	35 %	
Pəncənin qismən itirilməsi (ayaq dırnağının arxası-ayaq dırnağının ekzartikulyasiyası)	30 %	
Aşağı ətrafların tam iflici (sağalmaz sinir zədəsi)	60 %	
Xarici dizaltı oturaq sinirinin tam iflici	30 %	
Daxili dizaltı oturaq sinirinin tam iflici	20 %	
İki sinirin tam iflici (xarici və daxili dizaltı oturaq sinirləri)	40 %	
Budun yan hissəsinin ankilozu	40 %	
Dizin ankilozu	20 %	
Budun yan hissəsindən və ya hər iki ayağın sümüklərinin sümük maddələrinin itirilməsi (sağalmaz vəziyyəti)	60 %	
Fraqmentlərin əhəmiyyətli dərəcədə ayrılması və ayağın dartılması zamanı hərəkətin əhəmiyyətli dərəcədə çətinləşməsi ilə dizüstü kasalığın sümük maddəsinin itirilməsi	40 %	
Hərəkəti saxlamaqla dizüstü kasalığın sümük maddəsinin itirilməsi	20 %	
Aşağı ətrafın ən azı 5 sm qısaldılması	30 %	
Aşağı ətrafın 3 sm-dən 5 sm-dək qısaldılması	20 %	
Aşağı ətrafın 1 sm-dən 3 sm-dək qısaldılması	10 %	
Ayağın bütün barmaqlarının amputasiyası	25 %	

Baş barmaq da daxil olmaqla ayağın dörd barmağının amputasiyası	20 %
Ayağın dörd barmağının tam itirilməsi	10 %
Ayağın baş barmağının tam itirilməsi	10 %
Pəncənin iki barmağının tam itirilməsi	5 %
Baş barmaqdan başqa ayağın bir barmağının amputasiyası	3 %

41.10.4. Əgər fərdi qəzanın nəticələri sığorta olunmuş şəxsin həmin hadisənin baş verməsindən əvvəl mövcud olmuş hər hansı vəziyyəti və ya fiziki çatışmazlıqları səbəbindən ağırlaşarsa, həmin nəticələrə münasibətdə bu sığorta ilə həyata keçiriləcək ödəniş məbləği, belə ağırlaşmanın olmadığı hal üçün ödənilməli olan ağırlaşan məbləğə bərabər olur.

41.10.5. Yuxarıda göstərilməyən bədən xəsarətləri nəticəsində əmək qabiliyyətinin hər hansı daimi itirilməsinə görə ödəniş sığorta olunanın məşğuliyyətinin növü nəzərə alınmadan yuxarıda göstərilmiş bədən xəsarətləri ilə müqayisədə onların ağırlıq dərəcələrinə müvafiq olaraq veriləcəkdir.

41.10.6. Bu sığortanın əhatə etdiyi bir və ya bir neçə fərdi qəzaya münasibətdə şəhadətnamə üzrə bir sığortalanmış şəxs üçün ödənilən məbləğ bir şəxs üçün müəyyən edilmiş ümumi sığorta məbləğini aşmır.

42. Avtonəqliyyat vasitəsi üzrə sığorta ödənişinə dair əlavə tələblər

42.1. Zərərin miqdarı barədə tərəflər arasında razılıq əldə edildikdən sonra sığorta ödənişi sığortaçının seçimi əsasında aşağıdakı formalarda həyata keçirilə (ödənilə) bilər:

42.1.2. zərər məbləğinin pul şəklində faydalanan şəxsə ödənilməsi;

42.1.3. sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin aradan qaldırılması üçün sığortalıya (sığorta olunan və ya faydalanan şəxsə) göstərilən xidmətlərin və ya satılan əşyaların dəyərinin xidmət göstərənə və ya satıcıya ödənilməsi;

42.1.4. sığorta predmeti olan, yaxud zərərçəkmiş üçüncü şəxsə məxsus əmlakın təmiri və ya bərpası;

42.1.5. sığorta müqaviləsində nəzərdə tutularsa, həmin müqavilədə müəyyən edilən şərtlər əsasında sığorta predmeti olan əmlakın dəyişdirilməsi.

42.2. Girov qoyulan əmlakın sığortası üzrə sığorta hadisəsi baş verdiyi tarixdə faydalanan şəxs olan girov saxlayan borclunun (girov qoyanın) borc (kredit) müqaviləsi üzrə sığorta ödənişinin verildiyi tarixə ona ödəməli olduğu məbləğdən artıq sığorta ödənişi verilə bilməz.

43. Aşağıdakı halda Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsini təxirə sala bilər:

43.1. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı sığortalı barəsində həmin hadisənin baş verməsi ilə əlaqədar inzibati xəta üzrə iş və ya cinayət işi başlanarsa, sığortaçı müvafiq sığorta ödənişinin verilib-verilməməsi barədə qərarını səlahiyyətli orqanın bu iş üzrə yekun qərarından sonra qəbul edir.

44. Ödənişdən imtinanın əsasları

44.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:

44.1.1. sığortaçının hadisənin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması ilə əlaqədar olaraq onun mənafeləri əhəmiyyətli dərəcədə pozulduqda, habelə zərər dəymiş əmlakın ona təqdim edilməsi ilə bağlı bu qaydaların 39.1.4-cü maddəsinə riayət edilmədikdə;

44.1.2. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin sığorta hadisəsinin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə sığorta hadisəsi ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;

44.1.3. müqavilə ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, hadisənin baş verməsinin səbəbi təminatla istisna hesab olunan halların nəticəsi olması;

44.1.4. sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;

44.1.5. sığortaçının sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırmasına sığortalı tərəfindən maneçilik törədilməsi, o cümlədən bu qaydaların 39.1.4.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş məqsədlər üçün zəruri tədbirlərin görülməsi halları istisna olmaqla, digər hallarda əmlakın hadisə yerindən kənarlaşdırılmasının sığortaçı hadisənin səbəblərini və ya zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;

44.1.6. bu qaydaların 44.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla, sığorta predmeti, sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin

sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;

44.1.7. sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərərvuran zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.

44.1.8. baş vermiş hadisənin qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;

44.1.9. sığorta hadisəsinin sığorta haqqı və ya onun hər hansı bir hissəsinin qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, bu qaydaların 29.5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqı və ya onun müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;

44.1.10. avtonəqliyyat vasitəsinin alkoqol, narkotik və toksik sərxoşluq vəziyyətində idarə edilməsi;

44.1.11. sığorta qaydalarında nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

44.2. Bu qaydaların 38.2.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçıya məlum olduqda və ya sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi faktına əsaslanma bilməz.

45. Subroqasiya hüququ

45.1. Subroqasiya hüququ sığorta ödənişi almış şəxsin ona dəymiş zərəərə görə məsuliyyət daşıyan üçüncü şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vasitələrdən həmin ödənişi vermiş sığortaçının istifadə etmək hüququdur.

45.2. Faydalanan şəxsin zərərvuran şəxsə qarşı zərərin əvəzini ödəmək tələbi (iddiası) ilə bağlı hüquq əmlak sığortası üzrə sığorta ödənişini vermiş sığortaçıya subroqasiya qaydasında onun verdiyi sığorta ödənişi məbləğində keçir.

45.3. Faydalanan şəxs sığorta ödənişini aldıqda, subroqasiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün özündə olan bütün lazımı sənədlərlə sığortaçını təmin etməlidir.

45.4. Faydalanan şəxs zərərvuran şəxsə qarşı iddiadan və ya tələbi təmin edən hüquqlardan, yaxud lazımı sənədləri sığortaçıya verməkdən imtina etdikdə, sığortaçı sığorta ödənişi verməkdən zərərvuran şəxsdən subroqasiya qaydasında ala biləcəyi məbləğ həcmində azad edilir.

45.5. Sığortaçı subroqasiya hüququndan zərərvuran şəxsin özünə və (və ya) müvafiq sığorta hadisəsi ilə bağlı risklər üzrə həmin şəxsin məsuliyyətini sığortalamış sığortaçıya, həmçinin qanunvericiliyə əsasən, dəyən zərəərə görə sığortalı və ya faydalanan şəxs qarşısında maddi məsuliyyət daşıya bilən digər şəxsə qarşı istifadə edə bilər.

46. Tərəflərin məsuliyyəti

46.1. Bu Qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

47. İş sirlərinin gizli saxlanması

47.1. Sığortaçı, Sığortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sirlərini gizli saxlamadığı halda Sığortalıya dəyən maddi və ya mənəvi zərəərə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır.

48. Mübahisələrin həlli qaydası

48.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsindən irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.

“Paşa Sığorta” ASC

Nəqliyyat vasitələrinin tam sığortası üzrə tarif dərəcələrinin hesablanması və iqtisadi əsaslandırılması

(Maddi ziyan, mülki məsuliyyət, bədbəxt hadisə)

Sığorta qaydalarına müvafiq olaraq sığortanın bu növü üzrə tarif dərəcəsi aşağıdakı hissələrdən ibarət olacaq: avtonəqliyyat vasitəsinə dəyən ziyan (kasko), avtonəqliyyat vasitələri sürücülərinin mülki məsuliyyətinin könüllü sığortası və sürücü və sənişinlərin fərdi qəza sığortası.

Bu metodikaya əsasən sığorta olunan risk üzrə netto –dərəcə (T_n) üçün aşağıdakı düstur doğrudur:

$$T_n = T_0 + T_r$$

Burada T_0 – netto-dərəcəsinin əsas hissəsi, T_r – risk üstəliyidir və onlar üçün aşağıdakı bərabərliklər doğrudur (100 man sığorta məbləğinə müvafiq):

$$T_0 = 100q S_0/S, \quad T_r = 1,2 T_0 \alpha(\dot{E}) \sqrt{1-q/nq}$$

Bu düsturlardakı parametrlərin aşağıdakı mənaları vardır:

- q – bir sığorta müqaviləsi üzrə sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı;
- S_0 - bir sığorta müqaviləsi üzrə orta sığorta ödənişi;
- S - bir sığorta müqaviləsi üzrə orta sığorta məbləği;
- n – gözlənilən müqavilələrin sayı

$\alpha(\dot{E})$ – n - in \dot{E} - dan (\dot{E} - təhlükəsizliyin təminatı adlanır və yığılan sığorta haqlarının sığorta hadisələri üzrə sığorta ödənişlərinin verilməsinə riayət etməsi üçün tələb olunan ehtimaldır) asılı olan qiymətləri aşağıdakı cədvəldən götürülür:

Cədvəl 1.

i	0,04	0,38	0,95	0,98	0,9986
$\alpha(\dot{E})$	1,0	1,3	0,645	2,0	3,0

Avtonəqliyyat vasitəsinə dəyən ziyan (kasko)

Sığortanın bu növü üzrə sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı $q = 0,028$
Orta sığorta məbləği $S = 30\,000$ manat
Ödəmənin orta məbləği $S_0 = 5\,000$ manat
Müqavilənin sayı -200

Onda netto-dərəcənin əsas hissəsi üçün
 $100qS_0/S_0$

$$T_0 = 100 * 0,028 * 5\,000 / 30\,000 = 0,46 \text{ (manat)}$$

Risk üstəliyi üçün isə:

$$\dot{E} = 0,90, \quad \alpha(\dot{E}) = 1,3$$

$$T_r = 1,2 * 0,028 * 1,3 * \sqrt{1-0,028} / 200 * 0,028 = 0,02 \text{ man almış olar.}$$

Bu sığorta təminatı üzrə netto-dərəcə üçün

$$T_n = T_0 + T_r = 0,46 + 0,02 = 0,48 \text{ manat alar.}$$

Avtonəqliyyat vasitələri sürücülərinin mülki məsulliyətinin könüllü sığortası

Sığortanın bu növü üzrə sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı $q=0,036$
 Orta sığorta məbləği $S=100\ 000$ manat
 Ödəmənin orta məbləği $S_0 = 20\ 000$ manat
 Müqavilələrin sayı = 350

$$T_0 = 100 \cdot 0,036 \cdot 20\ 000 / 100\ 000 = 0,72 \text{ (manat)}$$

Risk üstəliyi üçün isə:

$$\dot{\epsilon}=0,90, \alpha(\dot{\epsilon})=1,3$$

$$T_r = 1,2 \cdot 0,036 \cdot 1,3 \cdot \sqrt{(1-0,036 / 350 \cdot 0,036)} = 0,015 \text{ man almış olarıq.}$$

$$\text{Buradan netto-dərəcə: } T_n = T_0 + T_r = 0,72 + 0,015 = 0,735 \text{ manat}$$

Sürücü və sərnişinlərin fərdi qəza sığortası

Sığorta təminatının ölçüsü bədbəxt hadisə nəticəsində alınan zədələrin ağırlığından asılı olaraq sığorta məbləğinin aşağıdakı faizlərnə təşkil edir:

1. Ölüm halında – 100%	
2. Bədən xəsarətinin nəticəsi olaraq əmək qabiliyyətinin daimi ümumi itirilməsi:	
a) Bir və ya hər iki ətrafların (ayaq, pəncərə və ya bilək) itirilməsi	100
b) Hər iki gözdə görmə qabiliyyətinin itirilməsi	100
3. Çarpayıda və ya əlil arabasında qalmalı olan iflic	100
4. Tam ruhi pozğunluq	100
5. Nitqin tam itirilməsi	75
6. Hər iki qulaqda eşitmə qabiliyyətinin tam itirilməsi	75
7. Bir gözün görmə qabiliyyətinin tam itirilməsi	50
8. Bir qulaqda eşitmə qabiliyyətinin tam itirilməsi	50
9. Budun və ya çiyinin tam hərəkətsizliyi	40
10. Dizin, dirsəyin və ya biləyin tam hərəkətsizliyi	25
11. Əlin baş barmağının itirilməsi	10
12. Əlin şahadət barmağının itirilməsi	5
13. Əlin hər hansı digər barmağının itirilməsi	2
14. Ayağın baş barmağının itirilməsi	10
15. Ayağın hər hansı digər barmağının itirilməsi	3

Bu halda biz asılı hadisələr ehtimal modeli ilə rastlaşırıq. A hadisəsi – sığorta hadisəsi sayıla-biləcək yol-qəza və B – yol-qəza hadisəsi zamanı yuxarıda sadalanan hadisələrdən birinin baş verməsi ehtimalı. Ehtimalların hasilı teoreminə əsasən iki hadisənin hasilı birinci hadisənin ehtimalının digərinin şərti ehtimalı ilə hasilinə bərabərdir: $P(AB) = P(A) \cdot P(B/A)$

Əldə olan statistikaya görə:

$$P(A) = 0,028,$$

	<u>P(B/A)</u>	<u>P(AB)</u>
Ölüm halında	0,0030	0,000084
Bir və ya hər iki ətrafların (ayaq, pəncərə, əl və ya bilək) itirilməsi	0,0052	0,0001456
Hər iki gözdə görmə qabiliyyətinin tam itirilməsi	0,0006	0,0000168
Çarpayıda və ya əlil arabasında qalmalı olan iflic	0,0005	0,000014
Tam ruhi pozğunluq	0,00068	0,00002
Nitqin tam itirilməsi	0,0008	0,000022
Hər iki qulaqda eşitmə qabiliyyətinin tam itirilməsi	0,0005	0,000014
Bir gözün görmə qabiliyyətinin tam itirilməsi	0,0007	0,00002
Bir qulaqda eşitmə qabiliyyətinin tam itirilməsi	0,0025	0,00007
Budun və ya çiyinin tam hərəkətsizliyi	0,16	0,0045
Dizin, dirsəyin və ya biləyin tam hərəkətsizliyi	0,048	0,0014
Əlin baş barmağının itirilməsi	0,002	0,000056
Əlin şahadət barmağının itirilməsi	0,0004	0,0000112
Əlin hər hansı digər barmağının itirilməsi	0,06	0,002

Ayağın baş barmağının itirilməsi	0,00034	0,0001
Ayağın hər hansı digər barmağının itirilməsi	0,05	0,0014

Bu halda yuxarıdakı komponentlərin hamısı üzrə ümumi netto-dərəcəsinin əsas hissəsi üçün alırıq:

$$T_a = (0,000084 + 0,0001456 + 0,0000168 + 0,00014 + 0,00002) \cdot 1 + (0,000022 + 0,000014) \cdot 0,75 + (0,00002 + 0,00007) \cdot 0,5 + 0,0045 \cdot 0,4 + 0,0014 \cdot 0,25 + (0,000056 + 0,0001) \cdot 0,1 + 0,0000112 \cdot 0,05 + 0,002 \cdot 0,02 + 0,0014 \cdot 0,03 = 0,0027 (0,27\%)$$

Risk üstəliyi üçün

$$T_r = 1,2 \cdot T_a \cdot \alpha(\epsilon) \cdot \sqrt{(1-q/nq)} \text{ düsturu götürülmüşdür}$$

Bu hadisələr asılı olmadıqlarından, ümumiyyətlə sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı yuxarıda sadalanan ehtimalların cəmindən ibarət olub $q=0,01$ ədədinə bərabərdir.

Hesabat üçün $n=100$; $\epsilon = 0,90$ və $\alpha = 1,3$ götürülmüşdür:

Ümumi netto-dərəcə

$$T_n = T_a + T_r = 0,27 + 0,41 = 0,68 \text{ manat olur}$$

Beləliklə, bütövlükdə üç təminat növü üzrə birgə netto-dərəcə

$$0,48 + 0,735 + 0,68 = 1,90 \text{ man olur}$$

Tarif dərəcəsinin strukturu: netto-dərəcə-50%, yüklənmə-50%. O cümlədən işlərin aparılması xərcləri-44%, məcburi ödəmələr-0.3%, tarif mənfəəti -5.7%.

Brutto-dərəcə üçün məlumat $T_b = T_n / (1-f)$ düsturundan istifadə etməklə $T_b = 3,8$ manat alırıq.

Sığortaçının bu tariflərə, sığorta riskinin dərəcəsinə müəyyən etməyə əhəmiyyətli təsiri olan şəraitlə bağlı müəyyən düzəlişlər etmək hüququ vardır.